

Tjäna precis så lite man vill

Tidningen Arbetet 1992

Holger Schmidt tjänar 30 000 kr om året på att odla åkerbär. Det kan ingen leva på, menar myndigheterna och vill utvisa honom.

Genom att beställa bär från tysken i Träskholm "räddar" krögaren på Svaneholm honom från utvisning. Men tvingar samtidigt in honom i det samhälle han kanske tagit avstånd från. Har någon frågat Holger om han vill överleva, eller tjäna pengar?

Nu vet jag inte hur just Holger Schmidts vardag ser ut, men 3 500 kr netto är inte så lite. Det beror på hur man lever, jag vet många som kan leva på en spottstyver. Ibland är det människor som av ideologiska skäl valt bort välfärdssamhällets lockelser, ofta är det konstnärer. Gemensamt för dem är att de kan koka soppa på en spik.

Christer hyr ett litet torp i skogen: två rum, kök och hönsgård. Hyran är 300 kr i månaden mot att han sköter underhållet. Christer äger sin egen tid och behöver därför ingen bil. På vintern tar han sparken och på sommaren cykeln. Han är inte bara frisk och stark, han sparar också enorma summor på att inte äga bil.

Christer är händig och kan hjälpa grannar och vänner med det mesta. Nu får vi svenskar inte byta tjänster hur som helst, men om nu Christer vill byta 10 liter lingon mot 10 burkar honung, eller tre dagars takläggning mot något oförutsett, så borde det få vara hans ensak.

Grönsaker och rotfrukter, tomater och kryddor, odlar Christer själv. Samt åkerbär, krusbär och jordgubbar. Falläppeln får han hos grannen. Lingon, blåbär och svamp finns i skogen, hallon och björnbär på en gammal ödetomt. Hönsen ger ägg till både lyxig gratäng och sockerkaka. Sjön ger fisk och ibland snarar han en fågel.

– Jag dödar färre djur än en bilist, säger han torrt.

Till frukost äter Christer gröt med rårörda lingon. Eller äppelmos. Inte mjölk. Detta är en god, mättande och utomordentligt nyttig måltid som inte kostar mer än havregryn och salt, samt socker till syltningen. Summa: 70 öre.

Till lunch värmer Christer gårdagens rester, gör en omelett eller brer mackor till en enkel råsallad. Kvällsmaten baseras på linser, ris, bönor eller ärtor – billigt, gott och nyttigt. Christer är inte vegetarian av ideologiska skäl utan som ekonomisk strategi och äter kött när det faller sig. T ex vid jaktsäsongen, och när han fyllde 40 fick han en gris av vännerna.

Ett kilo linser (15 kr) räcker till många delikata livgivande soppor. Det jag själv gör ibland kostar inte ens 5 kr portionen. Eftersom Christer odlar själv och gör sin egen buljong får han ner den totala kostnaden betydligt.

Mindre än en tia om dagen, ibland mindre ändå. Så tillkommer förstås mjöl och jäst, Christer sparar många kronor på att baka brödet själv. Kaffe är han svag för, men ett kilo räcker länge. Honung istället för socker. Han dricker inte alkohol, men röker ibland. Ett paket tobak räcker en månad.

Christer använder såpa till det mesta – golvet, disken, kläderna. En gammal utsliten t-shirt blir dammtrasa, skurtrasa eller disktrasa. Tvål och schampo på extrapris och då tvålen ligger i en bra tvålkopp räcker den länge.

Han rakar inte sitt rika skägg, ansar det ibland med sax. Christer är renlig. Men överdriver inte. Den som bor i skogen, lever sunt och äter bra mat behöver inte en dusch om dagen och han är noga med arbetskläder.

– El i all ära, men int´ fan ska man värma huset med det, säger Christer. Han får den ved han behöver mot att han hugger till skogsägarens vinterbehov. Det gör han mer än gärna.

Kläder köper han från myrorna eller i motsvarande affärer, ett par jeans hittade han en gång i en ödekåk. I centralortens containrar och lumpbodas finner han mycket, som radion och teven. En dagstidning och telefon – men Christer ringer sällan riks. Christer målar, duk och färg är den kostsammaste utgiften.

Utgifter för mindre än 50 kr dagen. Jag vet inte exakt hur Christer bär sig åt men han får pengar över och kan spara upp till en tusenlapp i månaden. Till vad han sparar vet ingen, men han sätter in pengarna på JAK:s konto, så om han vill låna kan han göra det räntefritt.

Hur Christer tjänar sina 30 000 kr netto om året är mindre väsentligt. Kanske han jobbar extra på Systemet, har bin eller odlar åkerbär. Det viktiga är att detta är hans val av liv. Men många, som lever likt honom, tvingas att föra en förnedrande kamp för levnadsvillkor som samhället bedömer som omöjliga.

Samtidigt är Malmös normer för socialbidrag 97,90 kr om dagen (cirka 2937 kr per mån), plus hyrestillägg. Minus barnbidrag, underhåll mm. Christer skulle klara det, men för den som lever på vårt urbaniserade samhälles villkor, med eluppvärmning och barn på dagis, så är det rena löjan. Bara bilen, som den anställde ofta behöver för att ö h t komma till arbetet, slukar upp till en tredjedel av lönen.

Sett från Christers perspektiv är lönearbete därför inget annat än slavarbete. Christer har ställt sig vid sidan av och kanske är det därför myndigheter reagerar på människor som honom: Christer påverkas inte nämnvärt av samhällets ekonomiska kriser, arbetslöshet, ränte- och hyreshöjningar. Han är sin egen, han är fri.

Med detta menar jag inte att den arbetslöse familjeförsörjaren med tre barn ska bryta upp asfalten, odla potatis och bli fri. Jag menar bara detta: låt människor som Holger Schmidt få odla sina åkerbär i fred.

Att tjäna pengar för överlevandet är en mänsklig rättighet. Men det är också en mänsklig rättighet att tjäna precis så lite som man vill.